

ЛЕМ.фм+

ПАНРУСИНЬСЬКИЙ ТЫЖДЕННИК № 23 22.08-28.08.2016

ISSN 2451-246X

WWW.LEM.FM

Пам'ятна КНИЖКА

10-ліття ЛЕМКО-СОЮЗА

в Соед. Штатах и Канаді и

*Открытия КАРПАТОРУССКОГО
АМЕРИКАНСКОГО ЦЕНТРА*

МАЯ 28, 1939.

Фурт допереду!

4

«Най Бог благословить
нашу путь...» / 25 років
русиньской преси

6

Польско-лемківська
таблиця в Ріпках -
знищена

14

Музей Варгола святкує
25 років

Зміст

20

Еміґрація

Еміґрація з Карпатской Руси на велику міру зачала ся в сімдесятих роках XIX ст. По закінчю сецесийной войны в З'єднаних Штатах Америки почал ся шумний економічний прогрес. Розпространюваня винаходів, технічних...

4

«Най Бог благословить нашу путь...» / 25 років русиньской пресы

6

Польско-лемківска тابلіца в Ріпках – знищена

8

Конкурс на лого і favicon ансамблю «Ластівочка»

10

Андрій Смолак выставлює в Москві

13

Ден в Кривій з лемківськыма акцентами

14

Музей Варгола святкує 25 років

15

«Най церковний вітер грат...» в Санюку

16

Хто сідит на міді, а може меджы?

17

Стажысты в Рускій Бурсі

22

Кідь злодій кричіть

26

Скоропис

Редакция:

Шефредактор:
Демко Трохановскій,
технічний редактор:
Наталія Малецка-Новак,
члены редакції:
Богдан Гамбаль,
Севериян Косовскій,
Петро Медвідь,
Павел Малецкій.

Редакция

Хоц псы брешут, каравана іде дальше. Думам, же каждый, будучий активным в буд-яким просторі, знат того барз добрі. Як то все во світі, перед зачатком всякого діла треба выберати самому – ци хоче ся быти псом, ци караваном. Псам легше, бо іх задача кусати, брехати лем товды, коли ся ім на кусаня і бреханя збере, а каравана – хотіл, не хотіл – помалы, але непрестанно ден-по-ден повинна іти вперед.

На знімці шефредактор тыжденика
Демко Трохановскій.

В тым моменті вартат на хвильку пристанути і задумати ся над ґенезом караваны і псів. То скомпликувана ситуація з погранича квазіфілософічної дебати, што было перше – яйце, ци кура? – але радше буду сторонником погляду, же то каравана была активна іщы перед активністю псів, котры своє бреханя зачали аж по тым, коли каравану хтоси перший раз піпхнул вперед. Правда, псы істнували на долго до того, як каравана рушыла. Може не тоты самы, што днес на каравану брешут, але рід іх честний з діда-прадіда од початку світа передає з покоління на покоління таємне знаня: як брехати, коли брехати і на кого брехати, т.є. котра каравана єст том єдином і выбраном, жебы остала жытьвовом цілю поєдного пса.

Єдно од все єст незмінне – розбераючы дальше фразеологізм, котрий хосную, жебы ся над ним кусцьок познуцати – псы брешут лем на тых, што дашто роблят. Причын ґу тому єст вельо – або самы не знають сісти на каравану, бо не маю талантів в даній обшыри, а барз бы хотіли (што асоціює ся мі з наступным

повіджыньом – «не для пса кобаса»), або маю природну прикмету нич-не-робліня, зато неприродным єст для них абы-яка активність, што мож бы однести до дальшого приміру з великого богатства народных мудрости: «сам не зіст, а і другому не даст».

Жебы не было, же світ такій простий і поділений лем на стерегучы моральности, правильности, чести і миру світа псы та недобру каравану, котра замрияла не стояти в місци, а фурт іхати, чым лем каламутит і баламутит дотепершіній порядок, сут іщы такы, як бы іх назвати, меньше мобільны, а по правді нияк не мобільны караваны-столпы. В своїх машинах маю функцию іхати вперед, але ани не знаю, ци така функция ім іщы фунґує, бо николи не прібували єй влучыти. Хоц з брехаючыма псами не сут кісно повязаны, дают ім істи, пити і гласкаю по хырбеті, бо тіж іх мерзит, же ідуча допереду каравана робит лем никому непотрібний вітер, а при тым фурт пишут до ґлобальных завідуючых караванами, жебы во вшыткых того рода машинах обовязково, під каром поневоліня, вымонтувати функцию іти вперед. Застараня караван-столпів обнимат предовшыткым не того, же активна каравана охочо хоснує можність іти з піднесном головою вперед, а того, же іщы, не дай Боже, даде доіхат, а правдива катастрофа буде товды, кед доіхат до заміреной цілі.

Не знам, як бы мож было доповнити і докінчыти тото речыня: «псы брешут, каравана іде дальше», бо оно кус завішене в просторі і не дає одповіді, што буде потім, лишаючы нас з вельома наступныма звіданямы. На жаль, каравана то не перпетуум мобіле. Раз рушена – іде, але кед бодай на момент пристане – до псів підлетят наступны сукуы з псятамы, жебы зробити нестерпний для уха гравк, крик і гук.

Тым більше мі файно, же хоц выгіднійше быти в файті з тума звірятками і нерушымыма столпами, фурт находят ся новы і молоды, котры охочо до ідучой допереду караваны сядут. І то не там, ззаду, де возят таких, што ім уж вшытко єдно. Они хотят сісти на місця, котры презначены лем для тых, котрым залежыт, жебы каравана, не смотрячы на столпы і іх псы – фурт ішла дальше. ●

«Най Бог благословить нашу путь...»

/ 25 років русиньской
пресы

Петро Медвідь
petro@lem.fm

«Най Бог благословить нашу путь,» такими словами перед 25-ма роками 21-го августа приговорив ся шефредактор Александер Зозуляк читателям на першій сторінці першого числа газети під назвов Народны Новинки. Народны Новинки были першов регулярнов періодичнов пресов Русинів в тогдышній Чехословакії і выникли як пресовый орган Русиньской оброды (втогды іщі в рамках Чехословакії была назва Русиньска оброда пізніше, по розділіню Чехословакії, організація дістала сучасну назву Русиньска оброда на Словеньску).

Датум виданя першого числа собі редакция выбрала як раз на 23-тю річницю од інвазії войск Варшавского договору до Чехословакії у 1968-ім році, што была рана і заставліня демократізачного процесу в Чехословакії, в рамках котрого і Русины пробовали здобыти назад свої права.

Народны новинки зачали выходити як двотыжденник Русинів Чехословацькой федеративной републіки. На челі редакції стояв, і донесь соїть, вже спомянутый Александер Зозу-

ляк, котрый перед тым робив в редакції газети «Культурного союзу українських трудящих» під назвов «Нове життя», котрой був куртый час по політичных змінах у 1989-ім році і шефредактором і в рамках ньой зачав выдавати і русиньскый додаток під назвов «Голос русинів».

До новой русиньской редакції з українських новинок «Нове життя» пришли і редакторы Анна Кузмякова і Анна Плішкова. З редакції «Дружно вперед» до Народных новинкок пришла Марія Мальцовска. Пізніше до редакції пришла Кветослава Копорова. Першы просторы редакції были в Театрі Александра Духновіча в Пряшові. Просторы, матеріалне і технічне забезпечіня втогды редакції дав втогдышній директор театру Ярослав Сисак. Председом Русиньской оброды, котра была выдавательом новинок, був Василь Турок – Гетеш, який робив в театрі драматурга.

Іщі перед выдаваньом Народных новинок зачав у 1990-ім році выходити русиньскый культурно-християнський часопис Русин. Но в тім часі выхидив нерегулярно. Його першы дві числа фінанцовало Общество Енді Варгола в Міджілабірцях. У 1991-ім році часопис Русин так само перешов під редакцію Русиньской оброды і зачав выходити регулярно. Шефредактором так само став ся Александер Зозуляк, і на обсягу робили редакторы, котры робили і Народны новинки.

Народны новинки од зачатку стояли на позиціях, же Русины суть окремим народом, і же є потрібне кодифіковати язык, што ся у 1995-ім році на Словакії подарило. Газета пізніше выходила як тыжденник.

У 2004-ім році ся редакция розышла з Русиньсков обродою на Словеньску. Александер Зозуляк, котрый був шефредактором Народных новинок і часопису Русин, засновав нове

обчаньске здружіня під назвов Русин і Народны новинки, під котрым споминана преса продовжовала свою діяльність. Русиньска оброда на Словеньску зачала выдавати властный пресовый орган під назвов Інфо Русин і першов шефредактором ся стала Анна Кузмякова.

Днесь выходять на Словакії обидві газети. Народны новинки днесь вже выходять лем як місячник на штирьох сторінках. Інфо Русин є днесь двотыжденник, котрый выхидить на дванадцятьох сторінках. Обчаньске здружіня Русин і Народны новинки донесь выдавать і часопис Русин.

21-ый август 1991-го року так не є лем датум, коли собі припоминаме на Словакії виданя першого числа першой пореволючней русиньской газети Народны новинки. Є то датум, котрым собі припоминаме зачаток регулярнов выдаваня русиньской періодичной пресы, значить, можеме то брати як зачаток русиньской журналістики по 1989-ім році обще. Слова шефредактора Александра Зозуляка з першого числа Народных новинок: «Най Бог благословить нашу путь,» суть про нашу журналістику актуалны і днесь. ●

Польсько-лемківська таблиця в Ріпках – знищена

Зо смутком інформуємо, же двоязычна таблиця в селі Ріпки на Лемковині остала знищена через незнаного справцю. Напис «Ropki – Ріпки» є писаний в польськым та лемківськым языках. Лемківська част назвы місцевости остала замалювана синьом фарбом.

Інцидент тот, то не лем **нарушыня записів** Уставы з дня 6. січня/януара 2005 р. про національны та етнічны меншыны і регіональний язык, але тіж нарушыня прав гварантуваных м.ін. лемківській етнічні меншыні в Конституції ПР, Рамовій Конвенції Рады Европы про охорону національных меншын та Европейській карті регіональных або меншыновых языків. Попри тым, нищыня таблиц з назвами місцевости становит **выкročыня** згідно

з кваліфікаціям Кодексу Выкročынь Польской Республики.

Згідно з арт. 12 уст. 7, розділу 2. Уставы з дня 6. січня/януара 2005 р. про національны та етнічны меншыны і регіональний язык, додаткова назва місцевости або фізійографічного об'єкту в языку меншыны може быти усталена на внесок рады гміны. Власні на основі реченой уставы, **Стоваришыня Лемківской Молодежы ЧУГА в Польщы** выстарало ся о поставліня на Лемковині двоязычных польско-русиньскых таблиц з назвами сел. Перша з них была одкрыта 24. листопада/ноявембра 2008 р. в гміні Горлиці для села Білянка. О три роки пізнійше, 17. листопада/ноявембра 2011 р. в гміні Устя Горлицке (д. Руске) введено 8 лемківскых

Севериян Косовскій
seweryjan@lem.fm

назв місцевости для сел Бліхнарка, Гладышів, Конечна, Кункова, Новиця, Реґетів, Ріпки та Ждыня.

На жаль, випадків нищыня лемківскых записів назв сел было більше. Перше парураз доходило до замалюваня ци цілковитого знятя таблиці з назвом села Білянка, а в жолтні/октобрі 2015 р. знищено таблицю в Реґетові. О тій справі інформували сме м.ін. Департамент Реліґійных Вызнань та Национальных Меншын Міністерства Внутрішніх Справ і Адміністрації ПР, адміністрацію гміны Устя Горлицке та поблизкій комісарият поліції. ●

Фот. гори: Богдан Пупчык, долов: Оля Зюлковска; (за згодом фейбукового фанпейджу).

Конкурс на лого і favicon ансамблю «Ластівочка»

Лемківській Ансамбль Пісні і Танця «Ластівочка» фунгує од 2001 рока. Был спочатку покликаний як дитячо-молодіжна вокальна група Кружка Стваришыня Лемків в Пшемкові. Через вшыткы роки своей активности, з камерального дитячого колективу «Ластівочка» выросла до єдного з найбарже цінных лемківскіх фольклорных ансамблів на цілій Карпатській Русі і поза єй границями. Того рока – кед добрі порахуєме – ансамбль праздує своє 15-ліття. То быти може *малий* ювілей, кед зрівнаме фурт розвиваючу ся «Ластівочку» напр. до нашой репрезентацией «Лемковины» з Білянкы, але то такой *великій* ювілей, кед ся пізрит на дотеперішній доробок пшемківского колективу і задачу яку достал 15 років тому. А задача была і проста, і тяжка – вихованя і інтеграция лемківской молодежи, в духу привязаня до рідного языка і культуры. Доробок шумний – бронзовий топорец на 45. Медженародовым Фестивали Фольклору Гірских Земель в Закопаным, а в лютым/февруарі т.р., ансамбль отримал престижний сертификат CIOFF.

Рахуючы «Ластівочці» роки, не тяжко спостеречы, же ансамбль за 15 років істнуваня не мат свого офіційного лого. Зато і округлий ювілей є добром нагодом, жебы і тота справа пішла допереду. Отже, Стваришыня Лемків, котре старат ся про свій ансамбль, оголило **конкурс** на запроектуваня **лого і favicon** для ЛАПІТ «Ластівочка». Особа, котра предстваит найбарже атракційний проект, котрий пак остане заапробуваный конкурсном комісієм, буде нагороджена квотом **300 зл.**

Лого то графічний або текстовий символ, котрий представлят даякій конкретний субект або обект. Задачом такого знаку є скоро інформація, котра асоціює ся – в тым примірі – з ансамблем. Лого повинно быти легко одберане і спостерігане, прото мусит быти так запроектуване, жебы было приемным для ока.

Favicon (скор. од англ. *favorites icon*) – є то іконка, котра вказує ся перед адресом в адресовым поли интернетового переглядача, або на карті з одкрытым сайтом *www*. Ікона тота має выміры 16x16 або 32x32 пікселі. •

« Отже, Стваришыня Лемків, котре старат ся про свій ансамбль, оголило **конкурс** на запроектуваня **лого і favicon** для ЛАПІТ *Ластівочка*. »

На знимках ансамбль «Ластівочка» вчас XIV Нижньошлеського Свята Меду і Вина в Пшемкові в 2013 році, фот. за офіційным сайтом УМ Пшемків.

Регулямін конкурсу найдете за мотузком:
lastiwoczka.pl/ansambl/konkurs/

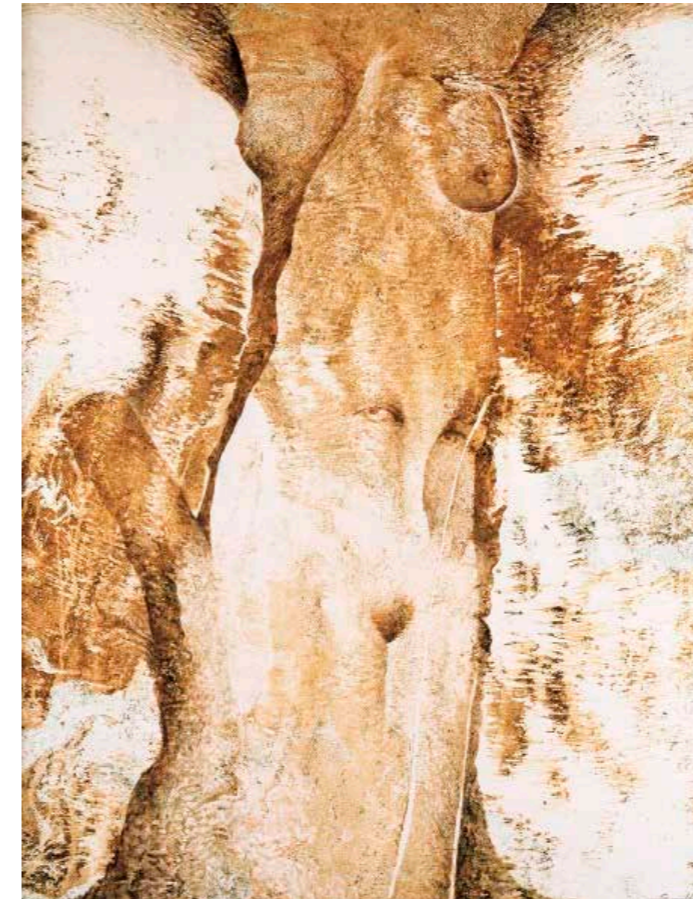
Петро Медвідь
petro@lem.fm

Андрій Смолак виставлює в Москві

11-го авґуста 2016-го року была в Словацькім інштiтуті в Москві торжественно одкрыта персонална виставка академіка Міджінародной академії культури і уменя (Международная академия культуры и искусства), русиньского маляря зо Словакії Андрія Смолака. Інформовав о тім сайт академії.

На фотографії горі: Амбасадор Чеськой републіки в Російській федерації Владимир Ремек зо женов, амбасадор Словацькой републіки Петер Пріпутен зо женов, маляр **Андрій Смолак**, Директор Словацького інштiтуту в Москві Ян Шмігула, куратор виставки Андрій Смолак мол. Жрідло: academia-maki.com

Образы Андрія Смолака: *Monologue*, *Summer Lovemaking*, жрідло: galeriaas.sk

На вернісажі був участный і надзвычайный і повномочный амбасадор Словацькой републіки в Російській федерації Петер Пріпутен, котрый у своїм приговорі повів, же з Андрієм Смолаком го звязує довгорічне приятельство, і выразив радость, же хоць є Смолак в Росії добрі знамым умелцьом, довгы рокы активно співпрацує з російськыма умелцьями і в Росії уж виставльовав

дакілько раз, в Москві ся його творы вказують по першый раз.

Директор Словацького інштiтуту Ян Шмігула подяковав многочисленным гостям і приятелям маляря за то, же хоць суть літні вакації, нашли собі час на то, жебы прийти до Словацького інштiтуту на Смолакову виставку.

Куратор виставки, сын умелця Андрій Смолак молодшый, підкреслив, же характерістичным про творчость його вітця є скушеность – умелець не зображать обнажены жены – модели, а зображать їх душы, їх внутрішній світ.

Автор виставльованых творів Андрій Смолак участным повів, співпраца з російськыма умелцьями є про нього взаємно обогачуюча, має з нима тісны контакты і подяковав за можливість вказати свої творы в Словацькім інштiтуті. Виставку буде мож в Москві видіти до 19-го септембра т. р.

Андрій Смолак

Андрій Смолак (1953) походить із села Старина (днесь неіснуюче село) в снинській долині. Абсолвовав Філозофічну факулту Універзіты Павла Йозефа Шафарика в Пряшові (вытварна выхова і російський язык) і вынятково штудіюм на Академії вытварных уменъ в Празі. Є автором веце як 6000 образів, мав веце як 60 виставок дома і за грані-

цями. Зачатком 1990-ых років зо своїм братом Міром Смолаком отворив в Снині філіалку братовой галерії з назвов Galerie MIRO, котра є доднесь в Празі. Од року 2004 в Снині веде галерію під своїм меном – Galéria Andrej Smolák. Єднако так філіалку той галерії веде і в Братіславі. Ініціював окрім іншого Міджінародный вытварный фестiвал в Снині, котрый ся од 1994 року одбыває шторік. Засновав вецеро фундацій. В 2004-ім році засновав і пріватну основну умелецьку школу. Є автором многых проєктів, котры підпорують русиньску культуру, вытварне уменя і обчаньску сполочность. •

До Кривой вартат прити не лем за реченом подійом. В селі находит ся забыткова деревяна грекокатолицка церков свв. Космы і Даміана, котрой будова зачала ся в 1924 році. Ёй архітектонічний стиль являт ся інчым од традиційного лемківського. Храм припоминат модель старорусской церкви (подібну мож видіти м.ін. в Бортным), котра стоіт на місци попередніх. Внутрі находят ся два бічны олтарі з кінця ХІХ ст. Попри церкви стоіт деревяна дзвінниця.

Ден в Кривій з лемківскыма акцентами

Севериян Косовскій
seweryjan@lem.fm

Діти з Кривой, фот. пресовы материалы організатора.

В Кривій – русиньскым селі середньої Лемковины, 28. серпня/августа т.р. обуде ся подія пн. *Ден в Кривій*. Ё то уж чергова едиция імпрезы, котра шторік проходить початком, або кінцьом місяця серпня/августа.

В тым році організатор, яким являт ся Стоваришыня Розвитку Шолтыства в Кривій, пропонує охочым м.ін. пленерову потупайку, котра пройде в ритмах традиційной музыки. На баницкій луці, на котрій розложена буде і камеральна сцена, заграют Манюха Біконт, Михал Мазяж та гості. Попри тым, в програмі запланувано презентацію двох фільмів, котры оповідают історію села та представляют його жытелів. Аматорскы

фільмы были награны через наймолодшых в рамках вакаційных фільмовых варшати.

Організаторы не забыли і на лемківскы акценты. Вчас події буде мож коштувати лемківскых страв, котрых приготування вчыли ся діти ведно з опікунами на кулінарных варштатах. Дальше одбуде ся дегустація сельскых хлібів, ватрочка і забавы для діти.

Подія *Ден в Кривій* буде проходила попри «Гостинци Баниця», на границі неіснуючого села Баниця – Крива. Імпреза є підсумуваньом проекту *Кольоровы історіі*, котрий є реалізуваний з фінансовом підпором Малопольского Воевідства. ●

На знімці церков свв. Космы і Даміана в Кривій, фот. вікіпедія.

Музей Варгола святкує 25 років

Фот. за фб-профілом Музею модерного уменя Енді Варгола в Міджілабірцях

Енді Варгол і вдяка політичної ситуації в Чехословачії перед роком 1989 нігда не був в отцюзніні своїх предків. Напрік тому в Міджілабірцях, лем 15 кілометрів од села Микова, одкыль походили Варголови родічі, по його смерти выникнув музей, котрый є присвяченый як раз тому світознамому умелцьови русиньского походжіня. Того року музей святкує 25 років од свого выникнутя.

Музей модерного уменя Енді Варгола в Міджілабірцях офіціално вынкнув 1-го септембра 1991-го року. В тім часі був єдиным таким музеем на світі. Днесь є єдным із двох, но все зіставать єдиным в Европі. Другый такой музей є в америцькім Пітсбургі. Джон Варгола, Михал Быцько і Михал Ціглаж были головныма ініціаторами выникнутя того музею.

Быцько зачав занимати ся варголовсков історіюв іщі почас студентьских часів і поступно дійшов ку великому множеству цінных інформацій головно о походжіню умелця і дякуючі Варголові найблизшій родині і ку жывоту і творчости Варгола. Джон Варгола, котрый умер у 2010-ім році, і котрый був віцепрезидентом Фундації Енді Варгола про візуалне уменя в Нью Йорку цілый час

музей в Міджілабірцях міцно підпоровав.

Музей почас рока навщівують тисячі навщівників із цілого світа. Днесь є його зряджовательом Пряшівський самосправный край. Окрім творчости Варгола в нім мож видіти і артефакты повязаны з умелцьовым жывотом – окрім іншого і кошульку, в котрій був похрещеный. Но так само ся там організують і выставкы іншых сучасных умелців, ці різны культурны події, події про діти і молодеж, все заміряны на вытварне уменя. В музею ся робить і освітня а науково-дослідніча діяльність в области сучасного вытварного уменя, музейоедукологіі.

Офіціалны святкованя 25-го юбілею выникнутя музею будуть проходити в четверь 25-го августа 2016-го року. Святочна академія в кіносалі Музею модерного уменя Енді Варгола зачатать о 11.00 год. Окрім того є прогитоволений і супроводный програм. О третій пополідне буде проходити інавгурація образів Кеіта Гарінга, по ній на участных чекать вернісаж выставкы Іткы Копейтковой і Даниела Бродянія. Не буде браковати концерт ці театр. Детайлный програм найдете на плаґаті під статьов на lem.fm •

Петро Медвідь
petro@lem.fm

«Най церковний вітер грат...» в Саноку

В найблизшій четвер, 25. серпня/августа т.р., Історичний Музей в Саноку просит на вернісаж выставы присвяченій сакральні штуці деревяных церкви. Подія зачне ся од 17.00 год. в Гобеліновій сали в підземлях саноцкого граду і буде гын доступна до 25. вересня/септембра т.р.

Севериян Косовскій
seweryjan@lem.fm

Проект «Най церковний вітер грат» тішыт ся штораз більшом популярністю в ріжных частях Польщы. Быти може зато, же выставка вказує фотографії і православных, і греко-католицьких церкви з ріжных регіонів польской державы. Серед них находит ся тіж Лемковина. Выстава організувана є в рамках циклю «Церковны оповісти» – має тішыти не лем око красныма знимками, але тіж збогатити внутрішні пережытя зо стрічы з *Деревяныма Паняма*.

Знимкы роблено вчас вандрівков по Розточы, Бещадах і Підляшу, та Низкым і Сандецькым Бескідах – значыт етнічній Лемковині. Авторы в своїх репортажах старают ся представити тоты радістны як і смутны хвилі з жытя церкви, называючы іх жытьом і смертю храмів – зачынаючы од

высвьячыня, по штоденны богослужыня, аж до хвилі, коли в декотрых регіонах Польщы ріжны обставины не были для святынь найліпшы – были розобраны, розшабруваны, знищены. Організаторы мают замірене, жебы выставі товаришыло задуманя нам минулым, теперішністю і будучым *Деревяных Пань*, котры часто попадают в руїну і ідут в непамят, але тіж – дякуючы стараням ріжных релігійных спільнот – часто наново розквітают. •

Од лівой: церков в Поворознику, середина церквы в Жмійовській, фот. М. Радзейовска, церков в Чертежы, од горы: церков в Щавным, фот. Я. Скурскій, фот. за сайтом muzeum.sanok.pl.

Хто сидит на міді, а може меджы?

По 1945 році обшыр давного лігницького воевідства стала ся тигльом вельох народів і культур. Част з них приіхала на тоту землю з власной волі, а част – была насильно і беззаконно выгнана з місця дотеперішнього прожываня і примусово оселена на тзв. одзысканых землях. Тоты обставины по долгых роках прожываня – попри собі – національных і етнічных меншын справили, же в Лігници од штырьох років проходить мультінародовий фестиваль Хто сидит на міді (меджы)? Наголовок події ліпше в тым примірі одчытувати в польскым языку, зато, же і гра слів гев має значыня. Kto siedzi na miedzi(y) вказує на лігницькій мідяний промышловий округ, в котрым од кінця 50. років ХХ ст. зачало ся выдобываня міді, але тіж має одкрити, же всякы меншыны прожывають поблизко себе – на меджы.

Того рока, 27. серпня/августа одбуде ся IV едичия фестивалю, котрий пройде на подвірци Рыцарской Академіі в Лігници. Подібні як по інчы roky, окрем сценічных выступів, не бракне і презентацій ремесла, выстав і коштуваня страв, зрыхтуваных представниками меншына А в тот ден, в єдным місци зыйдут ся м.ін. Німці, Росіяне, Українці, Жыды, Ромы, Грекы, Полякы та очывидні постійчны гості – Лемкы.

Русиньска репрезентация тогорічного фестивалю буде барз міцна. Лемківску народну культуру запрезентуют Ансамбль Розтока з Рудной, Лемківській Ансамбль Пісні і Танця Ластівочка з Пшемкова, та лігницькій Ансамбль Пісні і Танця Кычера.

Свої кулінарны стоіска запрезентує група бывших жытелів Лігници з Німець, котра остала запрошена на подію Німецькым Соспільно-Культуральным Товариством. Вчас концертів буде мож видіти дві выставки. Перша з них представлят архівальны фотографії з періоду осадництва в болеславецкым повіті в 1946 році, а друга то выставка рисунків Яніны Косовской – од років звязаной м.ін. з середовиском Стваришыня Лемків, котра в свой творчости головно навязує до лемківскых акцентів. •

Севериян Косовскій
seweryjan@lem.fm

Стажысты в Рускій Бурсі

Каріна Муляр
mulyarkarina@mail.ru

Вшыткым добре почая суткы! Звати мене Каріна Муляр і я з України. А днешня моя статя присвячена мойй літній стажі, на котрій ся моментально находжу. По-першім, хочу повісти то, же маву велику честь быти тут і є мі барз приємно. А по-другім, розкажу свою малиньку історію, як ем ся тут очудила.

Я студентка першого рочника Пряшівського університета у Пряшові. Учу ся русинський і англійський язык в комбінації. Ясно діло, же vznikають такі логічески вопросы, одповіді, на котрі можуть барз просвітити дану ситуацію.

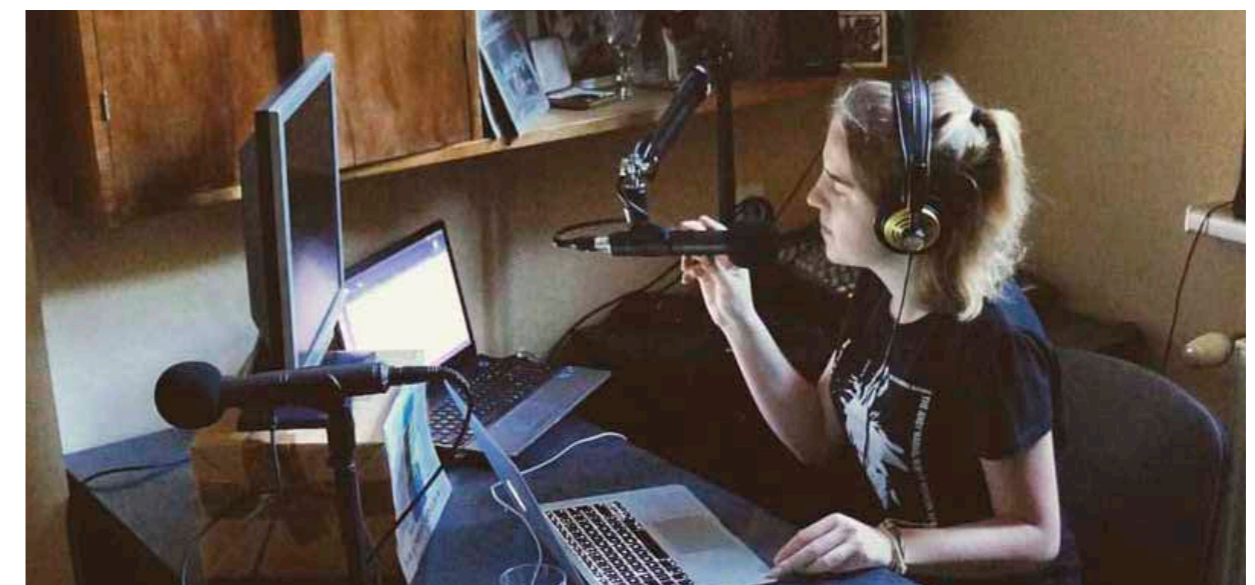
Так зачнем:

- Чому дівча з України прийшло учити ся до чужої країны? (Словакії)
- Які были причины на то, абы собі убрати таку комбінацію? (Русинський і англійський языки)
- Чого ся пригласила-м на стажу до Руской Бурсы?

Я, чистокровна вродженка Русинів, з сонячного і дзвінкоголосого села Страбичово, котрое ся находить на Мукачівщині. Тут ем пережыла всі найдволежиті ступні свого жывота: од першого слова і дітячого садка до выпускного бала і матуріты до высшої школы.

Як кажді люблячі родичі, і мої мамка з няньком хотіли мі вшытко майліпшоє. Вопрос, де я ся буду учила після стридньої школы, барз остро стоял дома. Нянько ня з дітинства усе голубив і нигде ня пуцати не хотів, часто ся ледва заміряв лем на Ужгород. Мамка любила ня не менше, но мою світлу будучность виділа лем у Києві. Не раз было такоє, што я не хотіла вертати ся з школы вать з додатковых уроків, бо знала-м, што дома на ня чекать. А чекали ня безконечні бесідуваня на тему «Моя будучность». І се было каждый Божый день з септембра 2014 до апріля 2015.

« Про журналістику они чути не хотіли, та – учувши слово *заграниця* – їхні очі засвітили ся і то був знак. »

Родичі звикли, што я все была слухна – і в школі мала-м лем майкрасші знамки, і дома вжди порядок був. Но на сись раз я никого не хотіла ся слухати. Никому не повівши, я собі за путь убрала – учити ся за границев. Мойов цілєв был університет у Вроцлаві за напрямком журналістика. Сякі річі я ся бояла казати вголос, бо до кінця не вірила-м, што буде можность то здійснити. Вшиткі мене виділи перекладачом англійського языка, а не якимісь «журналюгом без копійки у жебі». Так мі уповів нянько, коли я зачала просити їх, абы ня дали туда і на то, што я хочу, а не на то, што їм ся видить ліпшым.

Так не єден раз они мені товкли єдно і то самое. Після тых бесід я йшла на сіновал, де мі ся все любило малєвати, і зачинала-м розмышляти, як быти і што робити? У такі не зовсім щастні години мого жывота у мою уже не дїтську голову приходили вшелякі мысли. Не раз я себе імала на таких, як мені ся виділо чудных і непонятных річах, котрі мі не давали спати спокійно. Даколи я думала, што про такое нико нигде не думав: Чого в школі нам є заказано писати своїма мыслями, а мусай їх писати українськов? Чого язык бытовий і домашній не є український, кідь мы сьме за національностєв Українці? Чого є заказа говорити у публічных місцях, што ты не є Українець, бо ходем не бесїдуєш так? Не могла-м порозуміти, як то фунгує. Як лем зачинали на ня находити сякі вопросы, та нараз єм то хотіла одверсти, но не давало ся.

А іщи мій розум був зозаленілий од того, яку будучность уберуть мі родичі. Про журналістику они чути не хотіли, та – учувши слово «за-границя» – їхні вочі засвітили ся і то був знак. Не пройшло і 2 місяці, як мама покликала на кухню побесїдовати о яківісь новій шансї. Страшно змучена вшиткым тым я до останєго надїяла ся на ліпшоє. А так ся оно і стало, бо мамка радо мі предложила дуже альтернативный варіант, про котрый нянько уж знав.

Пряшівський університет зробив свое: студіум за границев – як хотіла, недалеко – як нянько хотів, і учу ся англійський язык, як мамка бажала. Найшов ся іщи єден плюс про мя – русинська філологія. Перший раз, як єм про то вчула, та мала-м дуже позитивну наладу, бо порозуміла-м

же тамка я найду ті одповіді на вопросы, котрі ня барз чим дале, тым веце а веце грызли.

День за днєм, а мі все іщи не вірило ся, што жывот мій ся докус иншак обернув, но я тому барз рада. Зробивши вшиткі экзамены, я перейшла до другого семестра. І з новыма силами сиділа в бібліотеці, ходила на вшелякі русинські зібраня, абы ся дорити до тої істины. Єден із таких вечорів 24 фебруара, я сиділа у бібліотеці і до мене подойшла моя учителька Кветослава Копорова і предложила мі дуже интересну річ. А знаєте, што то было? Я Вам повім, была та бесїда о стажї в Польщі на Лемковині. Я з горячими очима на другый же день прийшла до еразмус координатора, Зденки Цїтряковой, котра мі і помогла сюди трафити.

Як стало уж ясно Вам, на даній стажї хотіла бы-м чим веце а веце дознати ся і порозуміти русинський вопрос і причины єго выникнення. На календарю 11.07, як пишу тоты слова, а то значить, же ниська рівно тыждень прийшов, як я в Рускій Бурсї. Виділо ся бы, же то лем тыждень,

но ніт повім Вам. Начало усе важное, особенно кідь ты ідеш з явнов цілєв. Включити ся мі до жывота і дыханя Бурсы помогла Наталія Малецка-Новак. Іщи барз важным моментом є то, же она дала мі можность жыти у гостєвій ізбі Бурсы. Так мі легше буде дознавати ся, што такое Руска Бурса? І чим она занимаєт ся?

Роботы не є так много, як того досугу на території Руской Бурсы. Такой в перші дни мы з Наталієв были на концерті хорової музыки в Горлицях. Што ня барз потішило, концерт був барз красний. З поне-ділька мы зачали сканувати дуже цінну і стару книгу, то было про ня великов честєв, же маву шансу тримати такую книжку. В пяток перший раз ся скушала-м кус у радіо, то ня интересовало і была бы-м рада на-дале робити тамка.

Буду барз рада, кідь таких интересных річей буде іщи веце а веце. Тераз годна-м спокійно повісти, же любить мі ся быти на Лемковині. Надїяву ся, же про свій стаж з гордістєв буду розказувати вшиткым. А так оно і буде! ●

Руслан Маріян

ruslan.mariian@gmail.com

Усім добрый день, вечур чи рано зависить од того, коли будете читати се. Кличу ся Руслан Маріян, народив єм ся на Україні у Пудкарпатської Руси в місті Мукачево. Учу ся на філософській факультї у Пряшівському університетї у Пряшовї на Словаках. Штудую великий Русинський язык та єго історію і літературу уже два роки.

Уплывать вопрос, як то ся так стало, што я выбрав штудувати русинський язык?! У мому рідному Мукачеві у школі №6, де я ся учив, фунгує недільна русинська школа, де діти учать свій материнський язык, єго історію та культуру, традиції своїх бабів, дідів і прадідів. У ту недільну школу ходив і я. Потом до нас приходили на свята гости з общин. Так я узнав про Пряшівський університет і про то, што там і дале мож штудувати русинський язык.

Уже в університетї на годинах у доценткы Анны Плішкової я ся дознав о тїм, як ся розвивать русинський язык у других країнах, де жыють Русины, а то в: Словакії, Польщі, Україні, Америці, Сербії, Чехії, Мадярцині і т.д. І так я узнав про

«ЛЕМ.фм» і Руску Бурсу у Горлицях.

На зачатку весны сєго рока, наша магїстерка Зденка Цїтрякова розказала про стаж на «Лем.Фм» і Рускій Бурсї. І то мене заінтересовало. Рїшив єм піти на стаж і узнати штось новое про Русинів, які жыють в Польщі.

І от я туй. Як казали мені стары люди, «надїй ся на ліпшоє, но готуй ся до гіршого». Но коли нас встрїтила панї Наталія Малецка-Новак і розказала та показала вшитко, што є у Рускій Бурсї, то вшитко стало на свої міста. Прекрасні умовы для стажу і розвиваня студентів. За сі два місяця надїю ся як майбільше узнати про Русинів, які жыють на Лемковині, історію, традиції та культуру їх і як фунгує русинське радіо «ЛЕМ.фм». ●

Еміграція з Карпатської Русі на велику міру зачала ся в сімдесятих роках ХІХ ст. По закінченню сецесійної війни в З'єднаних Штатах Америки почал ся шумний економічний прогрес. Розпространюваня винаходів, технічних новинок, розвиток фабрик скоро одмінило традиційні форми газдуваня, причыняло ся до розрастаня міст. Будуваня залізниць і доріг, помнажаня зысків з гандлю довело до притіганя за велику млаку штотраз новых люди, вшелеяких націй, релігій, культур і професій, якы допомагали бы капіталістичній економіці скоро розвивати ся. Том детермінантом розвитку был не лем капітал, того было дост на місци, лем люде – робітныкы. Мали они сотворити рынок консументів, купуючых вшыткы модерны «добра», без котрых до недавна каждый человек жыючий на селі міг ся обыйти. А векшына з тых приїздных люди мала задачу утримувати прогрес зысків тых Американів, в котрых робили.

В історичных джерелах мож найти інформацію, што першым емігрантом родом з Лемковины был Юрий Кашыцкій з Новой Веси при Креници. В літі 1872 р., по великих зливах, в наслідстві выливів стратил цілий маєток і выїхал до Нью Йорку, там нанял ся до работы в райбальни. Райбал за 1 дуляра і 75 центів на ден і по десятиох роках вернул з зароблєными грошами до рідного села, де в 1888 році вмер. Дальшы емігранты плынули надале до Америки штотраз то шыршом ріком. В 1877 р. до пенсильванських майн пришла робити велика група копальників з Підкарпатської Русі. Дослідники рахують, што до 1914 р., до США выїхало за роботом 225 тис. емігрантів родом в Карпатській Русі. Вшыткы они нашли ся на чужій землі, де люде радили незнанымы языками, мали інчы обычаї і одмінны способы жытя. Але капіталістичний систем дозволял каждому снити свій сон. Дорабляти ся і оселяти на все на новій землі, принимаючы американській модель жытя, або вертати назад з зароблєными грошами, жебы поправити долю собі і своїй родині, оставлений в старым краю.

Част з емігрантів не думала ани вертати, ани змінити своїх звыків. Хотіли свою рідну достоменність продовжати і будувати на новій землі. По забезпеченню материяльного бытуваня, емігранты придумували заспокоити інчы, соспільны і культурны потреби. Зачали од гляданя своїх люди, подібных до себе – таких, з котрыма могли бы бесідувати по свому. Далє пришло ім погруппувати ся в релігійных спільнотах, як тіж культурных і політичных організаціях, жебы союз зробити максимальні великым і розвиваючым ся подібні як американська економіка.

Так, як в припадку першых проб гляданя работы, новы емігранты были наражены на контакты з ріжnymi агентами і «покровителями», котры найчастійше хотіли обдурити і выціцати з грошів легковірных, так і по новых грекокатолицьких вірных зголосили ся хоч-якы релігійны спільноты, а за членів своїх організацій Русинів з Карпат придумали мати общества, котры формували незнаны націоналістичны ідеології і модерны політичны течы.

Члены американського «Лемко-Союза» – організації безсомнівні лемківської, вчас штотрічних з'їздів, окрем порішєннє внутрішньх справ свого здружєннє, намагали ся робити

Еміграція

Богдан Гамбаль

gambal@lem.fm

неясне – ясним. Коли з'являлися вопросы, якы тыкали ся літературного языка, правопису, потреби доцінюваня (або недоцінюваня) ролі церкви для розвитку національного жытя, політики, попертя Русинів для кандидата на президента ЗША, спілпраці з другыма братськыма організаціями, справ шкіл і бурс, приниманя священників за членів лемківських організацій, ачий і пониманя термінів Лемко і Лемковина, не нагваряли членів заміняти ся в струсі. Не думали крыти голову до піску, не втікали в реторику, недоповіджєннє, або в пропаганду крипто-єдноты та псевдо-згоды. Противні, ріжны найважнійшы для каждого народу квестії рішали одкрыто представниками кружків присутных на каждом з осмох З'їздів «Лемко-Союза», котры одбыли ся од основаня здружєннє в 1931 році, до 1939 р.

В двотомовым виданю протоколів з документами, справописами, касовыма розрахунками і записом дискусії, сут зазначены і голосы в дискусії, резолюції і рішєннє делегатів. Декотры з принятых становлєннє нашли свое місце в записях статуту. Інчы, як обовязкове дотримуваня і хоснуваня принятого правопису, были розвиваны в практиці десятками років в видавництвах, медиях і внутрішньм документуваню діяльності, як в згаданных протоколах Лемко-Союза, і принесли успіх в подобі респектуваня загалом группы правил морфології, синтаксису і до якысой ступени лексики русиньского языка. Правила граматикы долго не были контестуваны ачий і ідеовыма ворогами карпатурской американской організації. Быти може напамічний был тому прокомуністичний і просовітський ідеовий напрям єдних і другых товаришів, але скаржыли ся лемківскы товаришы на великы недорозумлєннє «зо своіма». Доходили гу ним голосы і полемікы од русиньских політиків з Лемковины і Підкарпатської Русі, ішла критика з правой і лівой стороны, голвно од Русской Народной Партії і Автономно-Земледільского Союза. Лем же основну ролю в доцінюваню діянь Лемко-Союза одограли – одкрытіст, смілы проекты, експертске знаня дискутантів і професійоналізм в видавничій роботі. Была іщє єдна яскраво пошырювана прикмета той організації – ідеовіст. Про тото ниже.

В протоколї з V З'їзду, котрий прошол од 3. до 5. вересня/септембра 1935 р. в Пасайку, голосуваны были і зміны до статуту здружєннє. І так: параграф 5. делегаты рішєли вышмарити гет, а в параграфі 6. додати пояснєннє, жебы на все было ясно вшыткым братям і сестрам, котру територію треба розуміти під назвом «Лемковина». Адже записали «в новым виді пар. 6 гласит так – Лемко-Союз ставит собі за ціль з'єднаня всіх выходців із Лемковины і Підкарпатської Русі і їх потомків в З'єднаних Штатах Америки і Канаді». Далє стоїт записанє – «примічанє» (заувага) «під назвом «Лемковина» треба розуміти територію западных округів Галичыны, заселєных рускым

племеном (повіты – Новый Торг, Новый Санч, Грибів, Горлицы, Ясло, Кросно, Березів, Санок і Ліско, ныні часть Польщы, як тоже територію бывших венгерских жуп – Спишской, Абовской, Шарипской, Земплинской (ныні часть Чехословакії), назваємых Пряшевска Русь. То ест найдальшый на западі кут русской етнографічной території, заселєный в єдній масі рускым племеном Лемків, розділєных польско-чехословацком границьом на половину, і од того племени Лемків названый Лемковином, або Лемковщєном».

В тридцєтих роках ХХ ст. справа была ясна. Днешні пояснювачы поясненого выдумуют новы інтересуючы дефініції, котры барже бы мали служыти не дослідничым цілям, як чыстїй приваті. Але про тото было уж не раз. Вертайме до з'їздів Лемко-Союза, бо то далеко не вшыткы.

Каждий зо з'їздів односил ся до політичной і економічной ситуації Лемків жыючых в Старым Краю. Делегаты оцінювали можливости функціонуваня русиньских шкіл, пошырюваня русиньских видавництв і прєсы, або оцінювали польонізаційну і українізаційну діяльність ведєну ріжными установами, кооперативами, школами, а далє і польськыма властями, ци на найшыршу міру грекокатолицькыма єрархами. Трапили іх політичны процєсы і вязнінє діячів – голвно селян, ограничаня свободы слова і свободы здружаня ся. Підтримували акції, котры мали допомочы економічні Лемкам в Старым Краю. І так, в справописі з 1935 р. написали про поміч політичным заключєным – «арестуваным хлопцям з повітів саноцкого, коросняньского і сандецкого переказано – 371 дулярів», далє «выслано значну сумму грошей до села Чертежного (в Чехословації) для тых селян што пострадали в податковых забурєннєх минувшого року – 144,30 дулярів», для кооперативы «Сила Народа» в Устю Рускым 14 дулярів.

В 1936 р. VI з'їзд прийнял рішєннє про напечатаня на образку мапы Карпатської Русі. Была потреба реального підтриманя уяв народу, котрий раціонально признає лем тото, што видит на свої очы. Типографія Лемко-Союза напечатала мапу в двох версиях: стандартовій – на папери, за піл дуляра, і на богато – люксусове виданя на полотні, продаване по 2 дуляры. Доднес тоту мапу копіюют і тоты, котры видят, а і так не годны поняти.

Од початку в з'їздах Лемко-Союза брали участ делегаты, котрых записували подля місця народжєннє. Найбільше делегатів все было народжєных з горлицькым повіті, дакус меньше з грибівского, саноцкого, сандецкого і ясельского, але од першого были участны і нашы люде з Пряшівщєны. В декотрых кружках то они рядили і давали быстры озывы. І так, делегат Теодор Порянда з Бріджпорт был за триманьом в видавництвах кіриличного запису, інчы за допущєньом латинкы і англійского языка в часописі і другых видавництвах. «Я сам з Пряшевской Русі – говорит Т. Порянда – но я скажу, што всі нашы Карпаторусы кричат, же они такы великы рускы, што боят ся і слова «Лемко», абы іх не одлучыло од рускости, а по рускы не учат ся писати і чытати, лем хотят латинкы до русской газєты. Научыти ся руского писма не ест трудно, кто лем хоче пару днєй на то посвятити. Длятого я предлагаю, што не треба нам газєты латинком, лем ліпше выдати буквар для тых, котры хочат ся учыти по рускы писати». А од виданя русиньского букваря Лемко-Союз зачал в 1931 р.

Протоколы Лемко-Союза, хоц были написаны праві вісємдєсят років тому, нияк не тратят на актуальности. Чытат ся іх так, як бы были записом сучасных дискусий і стремлєннє Лемків, Русинів з ХХІ ст. Єднакы вопросы рішали делегаты товды і могли бы далє рішати і днес, кєд бы лем хотіли. На жаль, занимаєт іх голвно думаня на свої гранты і в векшыні противдїяня націоналнїй еманципації рускых Лемків. Не признают, же доднес можут і они «за бездурно» хоснувати доробок Лемко-Союза, його выдавництвє, рішєннє в просторі языкознавчых вопросов, одношєннє възглядом чужых націй, просто – великій ідеовий доробок організації.

В голвній мірі тото, же Лемкы, Русины сут днеска вызнаном во вшыткых державах Европы і Сербській Рєспубліці бездержавном наційом, завдячаюч діяльності американьского Лемко-Союза. Треба, жебы і проукраїнська коаліція ся того дознала і приняла до відома. Без окрислєннє давно тому ідеового національного програму, названя люди – Карпаторускым народом і окрислєннє території Старого Краю, одкалє пришли до Америки – Карпатском Русю, не было бы Лемків, Русинів днес нияк. Діячы Лемко-Союза робили і кардиналнє блуды, безрефлексийні шырили совітську пропаганду, прославляли московську антирусиньську лже-ідею і дали ся водити за ніс комуністичній агентурі. Лем тото възглядом основных заслуг мож си дарувати. Зробили єднакы єден злочын, котрий не мож пробачыти нигда. Шырили од половины тридцєтих років противнародовы теорії про потребу пересєлянєнє Лемків, Русинів до Совітского Союза. Уж в 1936 році нашло ся праві 4 тисєчы добровольців, котры записали ся до выїзду до Совітской Росії. На жаль, за дуже з них прийняло за правільну теорію «обєднанє» і потім, в сороковых роках, добровільно пішли до найдєного нового руского Ельдорадо. Тоты Лемкы николи не вернули домів, днес посовітизуваны і поукраїнщєны большевицко-націоналістичным способом не думают быти надалє Карпаторускым Народом. Ци до того хотіла довести з'їздова президія?

VI З'їзд Лемко-Союза, котрий прошол 5. вересня/септембра 1937 р. в Нью Йорку, прийнял резолюцію. Вартат і днес єй припомянати – «З'їзд признає, што лемківскы емігранты з обох сторон Карпат і карпаторускы емігранты із Підкарпатської Русі сут собі так близкы по культурным традиціям і політичным розвитку, што они творят єдну карпаторуску еміграцію, і што задачи іх організаційной і культурно-просвітительной работы в З'єднаних Штатах, Канаді і Полудн. Америці можут быти найлегчє рішєны в теперішній момент через обєднєннє всіх в єдній прогрєсивній робочій організації. Ту еміграцію называєме карпаторуском тому, што она своїм походжєньом ест оперта о горы Карпаты, праїсторичну колыбель рускых племен, і што она твердо привязана до своей старой русской народной назвы». •

Кідь злодій кричить

Міджі людми є завжыване речіня, же злодій кричить: поймайте злодія. Жебы одвернув увагу зо своей особы, мав часу на то, жебы втік і нич ся му не стало, увагу людей оберне на когось іншого. Лемже што в ситуації, кідь не є на кого звернути увагу людей? Досправды собі хтось думать, же злодій буде кричати: поймайте ня?

Уряд уповномоченого влады Словацькой републіки (СР) про народностны меншыны і етнічны группы на своїм интернетовім сайті оголосив, же ся приготує документ, справа о стані хоснованя языків народностных меншын на території Словацькой републіки подля закона о хоснованю языків народностных меншын. Словакія то так мусить робити подля закона кажды два рокы. В тых днях, за інформаціями на сайті, Уряд влады СР через Уряд уповномоченого влады СР про народностны меншыны зачав ся дізнавати якый є стан хоснованя языків народностных меншын про

заміры приготує той справы. Із тым цільом мають быти поступно оловльованы органы верейной справы – органы територіальной самосправы, органы містной державной справы ітд. Выслідкы будуть спрацованы, оцінены і на їх основі будуть проповнованы рекомендації про ефективнішу аплікацію даного закона.

Тільки із теорії, котру передписує закон, і котру повторять і інформація на сайті уповномоченого про народностны меншыны і етнічны группы. Но лемже од літеры закона ку повніню закона є даколи барз далеко. І раховати з тым, же ся основі анкеты, котра прийде з Братіславы десь на уряд в «Нижній Вышній» буде ся хтось признавати ку недотримованю закона, є про мене чісте sci-fi. Навеце в тім уряд в «Нижній Вышній» не є сам, і так чом бы мав вину брати лем на себе?

Ку тому, жебы тот документ був досправды цінный, жебы зеркалив

«Самосправы, котры закон много раз не дотримують, бо головы тых самосправ о то не мають інтерес. Тадь хліб туньший не буде, кідь даєме русиньскы табліці.»

реальность, з котров бы потім народностны меншыны, а і держава могли далше робити, хыбує інтерес. Інтерес з боку урядів, но в першій ряді інтерес державы.

Не є тому давно, што собі председа Здружіня інтелігенції Русинів Словацька Ян Липинський дозволив выробити «кавзу», кідь звернув увагу Уряду влады СР на то, же в многих русиньскых селах, котры сповняють условії на то, жебы там были двоязычны означіня сел і урядных будов, не є дотримованный закон, бо тоты означіня там будь не суть, або не суть комплетны, припадно суть там іщі все українськы означіня сперед 1989-го року. Уряд, котрый мав на то дозерати, котрый недотримованя того закона має можливість санкці-

оновати, нелем же о тім не мав ані зданя в найглубшых снах, кідьже суть в Братіславі все інтересніше темы на рішаня як даякы табліці про Русинів, уряд докінця як перше ані так якбач не тискав на зробліня направи і о санкціях уж ані не є бісіда. Уряд спомянуты села інформовав, но і при першій принагоді старостам, котры бы мали стягнути хвіст і зробити тото, што їм закон передписує, дав мено того, хто в собі нашов тільки смілости, же ся ішов скаржыти. І старостове ся, самособов, не пустили в першій ряді до зробліня направи, але до Липиньского. І так ся звідам, кідьже маєме в руках припад, котрый ся одограв, якый має держава досправдовый інтерес на тім, хоць наконець, мушу признати, ку направи дішло, жебы

закон о хоснованю языків народностных меншын був дотримованный. Як на то дозерати, кідь їх мусить інформовати чоловік «звонкы», і як їй на тім залежыть, кідьже намісто санкції урядник радо дасть інформацію о тім, хто ся скаржыв тым людям, котры закон не дотримують, якбач з надійов, же собі то «Руснаці» порішають міджі собов і я буду мати чістый стіл і святый покій.

Но і зістали нам іщі самосправы. Самосправы, котры закон много раз не дотримують, бо головы тых самосправ о то не мають інтерес. Тадь хліб туньший не буде, кідь даєме русиньскы табліці. І теперь мають тоты самосправы післати інформацію о тім, як ся дотримує закон. Што в тлумачіню многих самосправ може значіти, же мають написати, як го не дотримують, або як го не дотримовали аж до часу, коли ся даякый Липинський озвав. Значіть, мали бы доносити на самых себе. З тым, же закон пише ясні: недотримованя може быти санкціоноване. І сьме назад в жанрі sci-fi.

Документ, котрый ся приготує, є барз потрібне і цінне діло. Лемже лем втогды, покля бы то выпыткы брали серьйозно і покля бы ішло досправды о то, жебы ся рефлектовало хоснованя меншынових языків, котре нам є легіслативов гарантоване і написало ся то, яка є реальность. Кідь маєме можливість видіти, як на дотримованю закона «залежыть» державі, котру мусить о недотримованю інформовати приватна особа, бо держава то в дакотрых припадах за 26 років не спотерігала, і кідь ку тому прирахуєме інтерес дакотрых старостів, котры бы з правдивой інформації о хоснованю языка могли мати проблем, потім маю похыбности о тім, же в документі буде лем чіста правда. Тадь в тім припаді бы як держава, так і самосправы мусили написати, же на то властно много раз кашлють. Значіть, много раз їм є то єдно, і то на будькотрій уровни державных урядів, ці ся тот закон порушує або ніт. І я єм іщі не видів, жебы злодій кричав: поймайте ня. І так то істо не буде ані в тім припаді. Напише ся дашто, што ся буде добрі чітати. Точка. ●

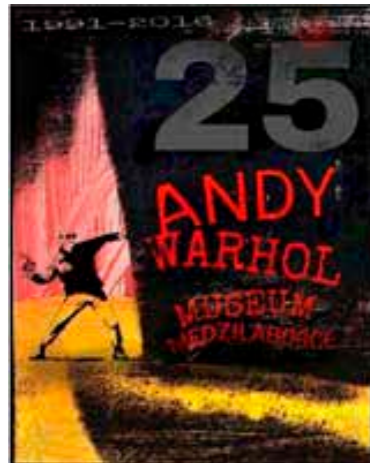
Події в найблизшым тыжні

1

25.08.2016

25-літя Музею Модерной Штукы Енді Варголя

Кіносаля Музею Модерной Штукы Енді Варголя. Медже-лабірці, 11.00 год.

2

25.08.2016

«Най церковний вітер грат» в рамках цилкю «Церковны оповісти» – вернісаж выставки

Гобелінова саля Историчного Музею, Санок, 17.00 год.

3

25.08.2016

Збірка для магурской туристичной колибы – koniec Сайт polakpotrafi.pl

Через кравдфандінгвий портал polakpotrafi.pl ведена ест збірка грошів на туристичну колибу на Магурі Маластівській, котра скінчыт ся 25. серпня/августа т.р.

4

27.08.2016

Серенча на фестивалі «Етновир» Пл. Рынок, Львів, 21.00 год.

5

27.08.2016

IV Ліґницькій Фестиваль «Хто сидит на міді (меджы)?» Подворец Рыцарской Академіі, Ліґниця, 15.00 год.

28.08.2016

Ден в Кривій Гостинец «Баниця», Крива

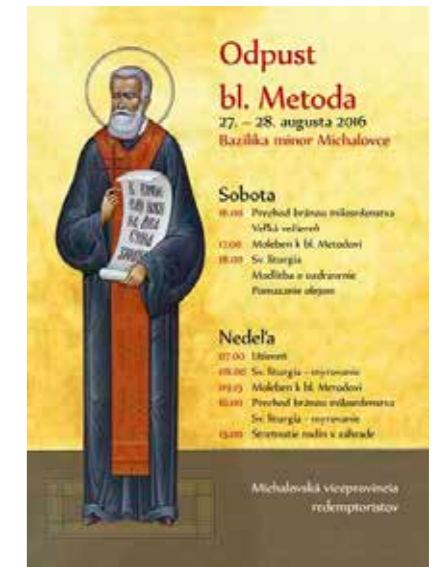
7

6

27.-28.08.2016

Одпуст бл. Методия Д. Тырчки Михалівці

З нагоды дня праздника бл. Методия Д. Тырчки (1886-1959), священномученика діючого посеред Русинів пряшівской грекокатолицкой епархії, одбуде ся дводньовий кермеш.

8

28.08.2016

Народна забава Дім Культуры, Чырч

Чырчане просят на народну забаву до тамтышнього Дому Культуры. Заграют добрі знаны не лем в Чырчу ансамблі Ролянд і Медіум.

Скоропис

дали до руки таку языкову версію, писану церковним шрифтом? Ага, уж знам – написал єм в першым речыню.

На фейсбукowym сайті rusyn.sk, котрий час-од-часу представлят русиньскій календарий з короткыма біографічныма ноткама выдатных Русинів і деяких історичных подій, явила ся інформація о 69. уродинах Петра Трохановского-Мурянки (родж. 10. серпня/августа 1947 р.). Русиньску обшыр діяльности той выдатной персоны з пільного боку Карпат добрі знаме, але попри ній оддавна Трохановскій єст тіж церковным діячом. Rusyn.sk подал, же Петро Трохановскій то діакон Православной Церкви, але якоси ся мі не хоче в тото повірити, бо виділ єм го недавно і нич о тым не споминал. Правда, виділ єм го даде з двадцет років тому в підряснику, але дякуючы провіреным інформаціям, же фурт дякує, т.е. жакує, або канторує в креницькій православної парохії св. Владимира, мож напевно повісти же то хыба. А може даяке пророцтво?

На фейсбуках і другых інтернетах виділ єм недавно знимку таблиці, котра находит ся в комплексі, де одбыл ся початком серпня/августа т.р. фестиваль «Дзвонь Лемковины» (укр. Дзвонь Лемківщини, рос. Колокола Лемковщины). Уж єм писал тыжден тому, же тот фестиваль єст все українській, але верну до таблиці, котрой текстовий зміст дозволу сой привести цілий, а до того в оригінальній версії: «На території Перемиської епархії до 1939 р. існувало 689 лемківських церков. За час депортації 1944-1947, 1951 роках // ЗРУЙНОВАНО 346 ЦЕРКОВ». Як некомпетенына в тій обшыри особа, звідал єм мудрійшых. Одрекли скоро: «1. На Лемковині было 180-190 сел. 2. Не в каждым селі была церков. 3. Векшына церкви ся заховала і сут задбаны. 4. Але найсмійшнїше тото, же Лемковина в тых вшыткых пригаданых роках нияк не приналежала до перемышльської епархії». Выходит з того, же або мій експерт штоси попутал, або выполнят ся теория, же Україна (а в єй рамках Лемковина) зачынала ся в Лізбоні, а кінчыла за Уральом, што бы было конечным доказом на одвічну українськіст тых земель.

Демко Трохановскій
demko@lem.fm

Текучий 2016 рік богатий єст в деякы округлы річниці, котры сут смутныма примірами тяжкых періодів русиньской історії ХХ столітя. Так уж то єст в нашым світі, же кед єдны ся смутят, другы празднуют. В січні/януарі того рока памятали сме о 70. річниці «прилучыня до матери» Підкарпатской Руси, котра в 1946 р. была офіційально выголошена частю Української Соціалістичной Совітской Республики як єй закарпатска област. Рік перше (1945) в великій більшості русиньскє Підкарпаття было анектуване Сталіном і приєднане до СССР. Рівно по 45 роках од «прилучыня до матери», в 1991 р. скінчыл ся парудесятітній період русиньского лінгво- і етноциду зо стороны комуністів – Ура! Ура! Ура! – а зачал ся тырваючий уж 25 років русиньскій лінгво- і етноцид зо стороны української державы, котра по выголошыню незалежности 24. серпня/августа 1991 р. донес підтримує комуністичний підхід в справі Русинів, скодифікувану іщы в 20. роках ХХ ст. вчас єдного з засідань Комінтерну. А Вы? Як святкуєте 25-літя нового русиньского лінгво- і етноциду на Україні?

О тым, же Русины то Українці знаме од все. Тото, же наш етнонім мал бы быти лем резервований для історичной назвы східніх Славян, тіж знаме. Але доказів на тото, же нас неє і николи не было, єст більше. В найближшій вікенд 27.-28. серпня/августа в Михалівцях на Словації буде проходил кермеш з нагоды праздника бл. Методія Домініка Тырчки (1886-1959), родженого на Моравах біритуального редемптористы, котрий такой ціле своє священниче жытя провул посеред Русинів Пряшівщыны і Підкарпаття. Але нич там пришло, мал короткій період в Станіславові, з котрого радо перешол до русиньской епархії, пишучы: «Ту інчий край і інчы звыкы. [...] З любовю до наших святых місійонерів Кірила і Методія, з подякы за світло святой віры нима принесеной, хочу діяти для захороніня святой віры посеред русиньского народу». Бл. Методий был гноблений і поневолений комуністами і замучений в вязниці, коли в різдвяний період співал коляду «В Вифлеємі новина». В іконографічным выобразыню тримат в руці текст той коляды, написаний по українськы. Чом родженому на моравській землі, працюючому посеред Русинів і захопленому церковно-славянськым языком блаженному іконографу

ЛЕМКО

ГАЗЕТА ДЛЯ НАРОДА.

надаваная на языкѣ, наближенномъ до лемковского говора.

Наша редакция газеты для русиньского народа – «ЛЕМКО» – добрі знат, што то журналистичны секреты, конфіденційональны зобрания в Высовій, значуче молчаня, заперты двері і одкрыты маніпуляції. Лем заєдно вшыткы найсекретнійшы вісти намагаме ся одраз вызнати вшыткым чытальникам.

Причына того може быти лем єдна. Редакторів нашой підередакції – Фафринді і Сконфіскуваного рекрутуюме спосеред щырбатых, беззубных і тых, котрым зубы іщы не выросли. На тых зубатых в нас карера не жде.

Богдан Гамбаль
gambal@lem.fm

21. SRPNA 1968

04:30 HOD.

„JSME SVÁMI,
BUĎTE SNÁMI!“

SIGNÁL
SRPNOVÉHO
VYSÍLÁNÍ
ČS. ROZHLASU